

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

12

RAPPORT

Brannvesenets
tilsynsaksjon
2012

Utgitt av: Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap (DSB) 2012

ISBN: 978-82-7768-295-2

Grafisk produksjon: Erik Tanche Nilssen AS, Skien

BRANNVESENETS TILSYNSAKSJON 2012

INNHold

1	BAKGRUNN OG HENSIKT	3
2	GJENNOMFØRING AV TILSYNSAKSJONEN	4
3	RESULTAT FRA TILSYNENE	5
4	KONKLUSJONER	8
5	ERFARINGER OG FORSLAG TIL VIDERE ARBEID	9
	VEDLEGG.....	10

1 BAKGRUNN OG HENSIKT

Forskrift av 8. juni 2009 om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt anlegg og utstyr som benyttes ved håndteringen (forskrift om håndtering av farlig stoff), gir kommunen hjemmel til å føre tilsyn med farlig stoff. Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) har forventninger til at det føres tilsyn med håndtering av farlig stoff.

I 2010/2011/2012 gjennomførte DSB opplæring i forskriften om farlig stoff, tilsynsmetodikk og farlig stoff generelt. Her deltok 315 personer og 225 av landets kommuner var representert. Tilsynsaksjonen var en oppfølging av bistand til brannvesenet på farlig stoff området. Hensikten med aksjonen var å:

- bidra til at mange brannvesen kom i gang med tilsyn på farlig stoff området.
- få en oversikt over tilstanden på utvalgte anleggsenheter i utvalgte fylker.
- gjennomføre flere tilsyn over en kort periode på en mest mulig ressurseffektiv måte for brannvesenet.

Det er første gang brannvesenet og DSB gjennomfører tilsynsaksjon på dette fagområdet. Læring og erfaring for DSB og brannvesenet er derfor et viktig element. DSB oppsummerer resultater og erfaringer i denne rapporten.

I etterkant av tilsynene ble det gjennomført en spørreundersøkelse for å få innsikt i hvordan denne arbeidsformen ble mottatt i brannvesenet og få frem forslag til forbedringer. Resultatene fra spørreundersøkelsen fremkommer i vedlegg til rapporten.

2 GJENNOMFØRING AV TILSYNSAKSJONEN

Med bakgrunn i flere uhell med kuldeanlegg/ varmepumpeanlegg med ammoniakk ble denne anleggsenheten valgt ut som tilsynsobjekt. I tillegg ble forbruksanlegg for brannfarlig gass valgt ut fordi disse anleggene har et potensial for store ulykker.

Troms og Finnmark ble valgt ut til å gå tilsyn på kuldeanlegg med ammoniakk og Telemark og Aust-Agder til å gå tilsyn på forbruksanlegg med brannfarlig gass.

Tilsynsaksjonen ble varslet i brev og epost til alle landets brannvesen den 21.12.2011. Mer informasjon ble gitt i brev og epost 2.4.2012 og 18.5.2012.

DSB utarbeidet sjekklister for tilsyn med gassanlegg i boligsameier, industrigassanlegg og kuldeanlegg. Intensjonen var også å utarbeide standard avvikstekster. Dette skulle vise seg vanskelig å gjennomføre fordi sjekklisene ble så detaljerte.

Forbruksanlegg med brannfarlig gass

I Telemark var det registrert 71 forbruksanlegg med LPG i DSBs database. 22 av disse var private anlegg, midlertidige anlegg eller storulykkeanlegg. Dette tilsa 49 aktuelle tilsynsobjekter. Ni brannvesen i Telemark har forbruksanlegg med LPG i sitt område. Under tilsynsaksjonen utførte fire brannvesen til sammen 14 tilsyn.

I Aust-Agder var det registrert 59 forbruksanlegg med LPG. 54 av disse anleggene var aktuelle tilsynsobjekter. Tre brannvesen dekker alle kommunene i Aust-Agder og alle tre brannvesen utførte til sammen 19 tilsyn.

Oppsummert ble det utført 33 tilsyn på 103 aktuelle anlegg under tilsynsaksjonen i Telemark og Aust-Agder. Åtte av anlegg var boligsameier og 22 anlegg var industrianlegg. To av tilsynene var på kuldeanlegg og ett var på et lager.

Flere av bolig-gassanleggene var store og komplekse og oppbevarte relativt store mengder brannfarlig gass. Industrianleggene varierte fra mindre anlegg og opp til anlegg på 70 m³.

Gassanlegg i boligsameie

Kuldeanlegg med ammoniakk

I Troms var det registrert elleve kuldeanlegg tilhørende ansvarsområdet til fem brannvesen. Tre brannvesen utførte til sammen sju tilsyn.

I Finnmark var det registrert ti kuldeanlegg tilhørende ansvarsområdet til seks brannvesen. Tre brannvesen utførte sju tilsyn.

Oppsummert ble det utført tilsyn på 14 av 21 anlegg under tilsynsaksjonen. Kuldeanleggene som det ble gjort tilsyn på i Telemark og Aust-Agder, er i det påfølgende tatt inn i resultatene for kuldeanlegg.

Eksempel på et kuldeanleggs maskinrom

3 RESULTAT FRA TILSYNENE

Det ble gitt relativt mange avvik og anmerkninger under tilsynsaksjonen. Enkelte anlegg fikk opp til 12 avvik. Utformingen av sjekklistene var nok årsak til dette store tallet fordi sjekkpunktene var detaljert. I mange tilfeller ble det generert ett avvik for hvert sjekkpunkt. Antall avvik kan således ikke relateres direkte til tilstanden på anleggene.

Avvikene hjemles i noen tilfeller i flere paragrafer i forskrift om håndtering av farlig stoff. I tillegg ble forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften) og forskrift 26. juni 2002 nr. 847 om brannforebyggende tiltak og tilsyn (Forebyggende forskriften) brukt som hjemmelsgrunnlag. I de grafiske fremstillingene av avvikene som fremkommer nedenfor er kun avvikene etter forskrift om håndtering

av farlig stoff tatt med. Summen av antall avvik på hver anleggsenhet (boligsameie, industrianlegg og kuldeanlegg) stemmer derfor ikke helt overens med totalt antall avvik.

Forbruksanlegg med brannfarlig gass

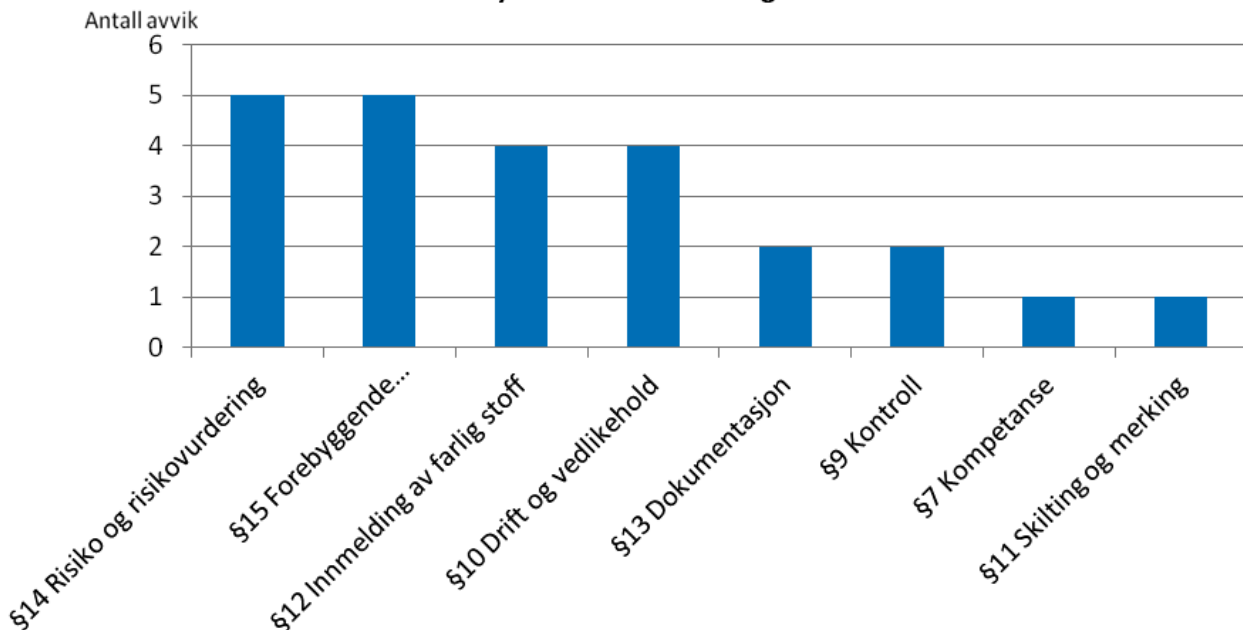
80 avvik og 20 anmerkninger er registrert på de 30 aktuelle tilsynene på boligsameie og industrianlegg. Det er kun avvikene og ikke anmerkningene som er tatt med i rapporten og systematisert.

Boligsameier

Tilsyn ble utført i åtte boligsameier. Det ble registrert 23 avvik og ti anmerkninger. Noen avvik er hjemlet i mer enn en paragraf. Diagrammet nedenfor viser antall avvik fra de angitte paragrafene i forskrift om håndtering av farlig stoff.

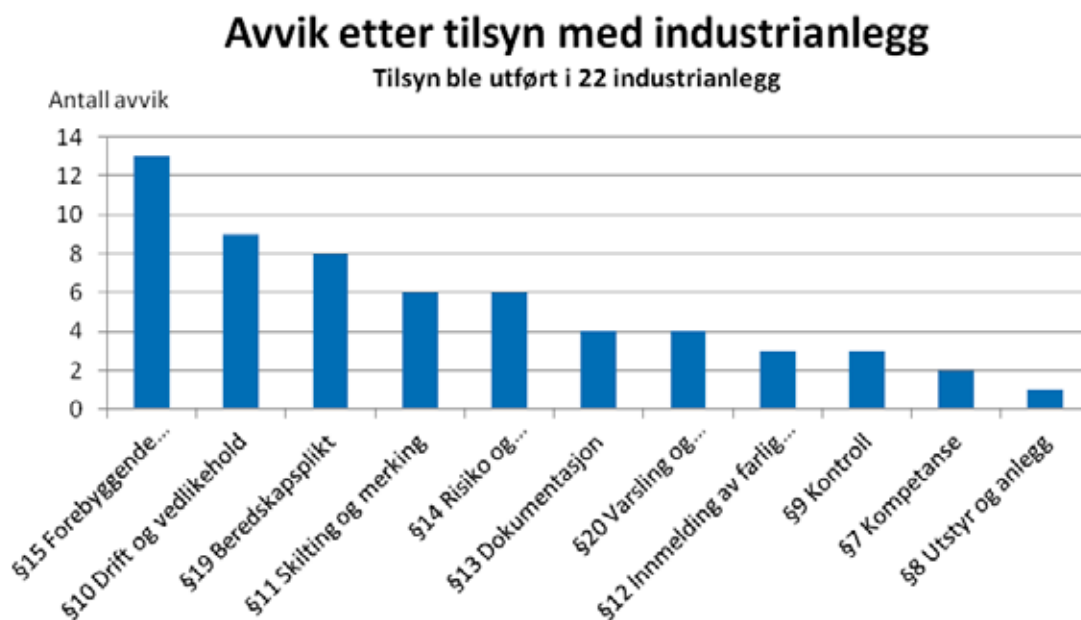
Avvik etter tilsyn i boligsameier

Tilsyn ble utført i 8 boligsameier

Industrianlegg

Tilsyn ble utført ved 22 industrianlegg. Det ble registrert 64 avvik og 17 anmerkninger. Noen avvik er hjemlet i mer enn en paragraf. Diagrammet nedenfor viser antall avvik fra de angitte paragrafene i forskriften om håndtering av farlig stoff.

Kuldeanlegg

Tilsyn ble utført på 16 kuldeanlegg. Det ble registrert 67 avvik og 16 anmerkninger. Noen avvik er hjemlet i mer enn en paragraf. Diagrammet nedenfor viser antall avvik fra de angitte paragrafene i forskriften om håndtering av farlig stoff.

Diagrammet nedenfor gir en samlet oversikt over alle avvikene fra forskrift om håndtering av farlig stoff for alle tilsynsobjektene.

4 KONKLUSJONER

Det ble til sammen utført 46 tilsyn på 124 aktuelle tilsynsobjekter i løpet av en uke. DSB er fornøyd med dette resultatet for 2012.

Metodikken som ble valgt medførte at det ble gitt mange avvik og anmerkninger. Dette gav mye informasjon om feil og mangler ved anleggene. Antallet avvik og anmerkninger kan imidlertid ikke tolkes å være direkte proporsjonalt med tilstanden på anleggene.

Flest avvik ble hjemlet i § 15 Forebyggende sikkerhetstiltak. Her er forskriftskravene mange og konkrete, og det er således ikke uventet at flest avvik ble hjemlet her. De viktigste sikkerhetsmessige mangler er for øvrig:

- risikovurderinger av anleggene
- manglende drift og vedlikehold
- beredskapsplikten
- kontroll av anleggene
- skilting og merking

For boligsameier er de viktigste sikkerhetsmessige tiltak at anlegget driftes og vedlikeholdes etter gjeldende regelverk og at anlegget kontrolleres av uavhengig kontrollør. For øvrig ble det avdekket mangelfull dokumentasjon og internkontrollsystemer, mangelfulle innmeldinger og at forbruksutstyr ikke var montert etter monteringsanvisningen.

For industrianlegg er det mangler ved drift og vedlikehold. Det er ikke tilfredsstillende at flere anlegg ikke har gjennomført risikovurderinger.

Kuldeanleggene syntes å driftes og vedlikeholdes på en god måte, men det er mangler ved dokumentasjon av anlegg og dokumentasjon på at kravene i regelverket er oppfylt.

Generelt kan det kort oppsummeres at tilsynsaksjonen avdekket mange feil og mangler på anlegg med farlig stoff og at det er viktig å følge opp disse anleggene gjennom tilsyn i årene som kommer. For de brannvesen som har deltatt i aksjonen vil det være viktig i første rekke å følge opp de gjennomførte tilsynene og lukke avvikene. Derneft å fortsette oppfølging av anlegg gjennom tilsyn.

Tilsynsaksjon, som virkemiddel, syntes godt mottatt av brannvesenet. DSB ønsker å gjennomføre tilsynsaksjoner de neste tre årene med nødvendige forbedringer etter erfaringer fra årets aksjon.

Tilsynsaksjonen og annen kommunikasjon avdekker behov for informasjon til eier/bruker av anlegg. Dette gjelder krav i regelverket, beredskapstiltak og eventuelle konsekvenser ved en lekkasje med farlig stoff eller uønsket hendelse/ulykke. I boligsameier med mange boenheter ansees enkel opplæring om anlegget og bruk av gass å være viktig.

5 ERFARINGER OG FORSLAG TIL VIDERE ARBEID

En av erfaringene fra tilsynsaksjonen er at brannvesenet bør gis mer tid enn en uke til å gjennomføre tilsynene. Dette for å kunne tilpasse annen aktivitet. Det foreslås at fremtidige tilsynsaksjoner gjennomføres i april måned.

Fremtidige tilsynsaksjoner tar sikte på å være landsdekkende.

Sjekklistene var detaljerte og ga god innsikt i konkrete mangler. Erfaringer tilsier at strukturen bør bedres slik at det blir enklere å gi noe mer overordnede avvik og anmerkninger samt enklere å trekke konklusjoner. DSB bør også kunne gi eksempler på avviksformuleringer.

DSB satt av tilgjengelige ressurser til å besvare spørsmål under tilsynsaksjonen. Det var et fåtall henvendelser, men det bør vurderes å gi generell informasjon om ofte stilt spørsmål som er tilgjengelig for alle.

Brannvesenet opplyser at de har behov for mer opplæring i tilsyn med farlig stoff.

Erfaringer fra årets tilsynsaksjon, økende bruk av gass i boliger og risikopotensialet for alvorlige uhell ved en eventuell gasslekkasje, gjør at DSB foreslår at tilsynsaksjon i 2013 blir på forbruksanlegg for brannfarlig gass i boligsameier. I DSBs database er det registrert ca. 450 gassanlegg for boligsameier.

Resultater fra spørreundersøkelsen

Kort tid etter at tilsynsaksjon var gjennomført ble det sendt ut en spørreundersøkelse til de fylkene som deltok i tilsynsaksjonen (53 brannvesen). Etter svarfristens utløp ble det sendt ut en påminnelse. 19 brannvesen svarte, noe som gir en svarprosent på 36 %.

Flere brannvesen som ikke hadde gått tilsyn under tilsynsaksjonen bevarte spørreundersøkelsen. For å få noen resultater ut av spørreundersøkelsen, så vi i ettertid at det var nødvendig å trekke ut svarene fra denne gruppen. Kommentarer som ble gitt, er tatt med i resultatene fra spørreundersøkelsen.

Status er da at seks av de 13 brannvesen som utført tilsyn, har svart på spørreundersøkelsen, hvorav fire fra Telemark og Aust-Agder og to fra Finnmark. Resultater og innspill må sees i lys av få tilbakemeldinger.

Følgende fremkom:

- Alle hadde sendt ut «Varsel om tilsyn».
- Alle var «Helt enige» i at informasjon om tilsynsaksjonen var sendt ut i god tid.
- Alle var «Enig» eller «Helt Enig» i at informasjonen var lett å forstå.
- «Helt enig» og «Enig» i at informasjonen var tilstrekkelig for å gjennomføre tilsyn; I helt uenig.
- Spredning over hele skalaen ved spørsmål om sjekklister fungerte som et godt verktøy. Noen mente den manglet viktige punkter.
- Noe ulik oppfatning av om sjekklister hadde passe detaljeringsnivå, ingen «Uenig» eller «Helt uenig».
- Alle var «Enig» i at sjekklisene var lette å forstå; en «Uenig».
- De fleste mente at en uke ikke var tilstrekkelig tid til å gjennomføre tilsynene, to mente at det var tilstrekkelig.
- Spredning over hele skalaen ved spørsmål om brannvesenet hadde tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre tilsynene.
- Tidspunktet på året var greit for de fleste. En var «Helt uenig».

Spørreundersøkelsen inneholdt mulighet for kommentarer i forbindelse med tilsynsaksjonen.

Følgende fremkom:

- Punktene i sjekklister må være gjenkjennbare i temaveiledningene.
- LPG tank og fordelingsnett frem til fordelingskap/ husvegg må være registrert på eier.
- Tilsynet kan godt være rettet mot enkelte områder.
- Ønsker mal for tilsynsrapport.

DSB er opptatt av at brannvesenet skal ha god kompetanse innenfor tilsyn med farlig stoff. Brannvesenet ble bedt om å beskrive temaer der det er behov for at DSB bidrar med opplæring.

Følgende fremkom:

- Alle ansatte på forebyggende enhet har deltatt på DSB's kurs i «farlig stoff». Oppfriskningskurs er allikevel alltid greit.
- E-læring som Brannscenario 1.0 og Hazmat 4.0 samt NBSK E-læring. Repeterende kurs med erfaringsutveksling.
- Drivstoffanlegg og detaljhandel.
- Det vil være formålstjenlig med en tilsvarende kurs/samling som DSB hadde med brannvesen i implementeringsperioden.
- Krav til dokumentasjon på eksisterende anlegg.
- Har så langt for dårlig kunnskap om kuldeanlegg.
- Behov for opplæring generelt om farlige stoffer.
- Det er viktig at DSB kommer mer på banen med opplæring når det gjelder tilsyn med farlig stoff, jeg tror dette temaet skulle vært lagt inn i forebyggende kurset på NBSK, kanskje utvidet kurset med en uke for å få skikkelig kompetanse innen dette området.
- Risikobaserte tilsyn og risikoanalyser.
- Alt innenfor tilsyn med farlig stoff.
- Innføring i prosessanlegg der farlige stoffer inngår.

I tillegg til spørreundersøkelsen, har brannvesenene i Aust-Agder evaluert tilsynsaksjonen og oversendt DSB rapport fra evalueringen. Dette sammen med spørreundersøkelsen er viktig bidrag til konklusjoner og forslag til videre arbeid.

RAPPORT

Direktoratet for
samfunnssikkerhet og beredskap
Postboks 2014
3103 Tønsberg

Tlf.: 33 41 25 00 postmottak@dsb.no
Faks: 33 31 06 60 www.dsb.no

HR 2243
ISBN 978-82-7768-295-2
November 2012